

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kérésekre visszajáró
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ukrajna.

Amerika messze van Ukrajnától, mégis közel jutottak egymáshoz Ortinszky Szótér amerikai gör. kath. püspök személye által.

Ugyan hányan tudják, hogy Ukrajna nem más, mint Kis-Oroszország? Hányan tudják, hogy a hatalmas, nagy Oroszországnak nemcsak Lengyelország, Finnország, a keleti tenger mellékén lévő német tartományok és Kaukázus a nyitott sebei, hanem az orosz név alatt egybefoglalt népnek is van egy tekintélyes része, mely elszakadást álmodik?

A kisoroszkok nem ugyanazonosak a nagyoroszkokkal. Nyelvük hajlékonyabb, lágyabb mint a nagyoroszkoké s gondolkodásuk is különböző. A kisoroszkoknak van külön történelmi múltjuk, melynek központja Kiev. Nyelvük sokban egyezik a nagyoroszkokéval, sokan csak tájszólásnak tekintik. De ennek a tájszólásnak hatalmas irodalma van, mely a nemzet múltjának emlékét folyton ébren tartja s nem engedi a kisoroszt beleolvasztani a moszkovita nagyorosz fogalmába. Az ő hazájuk nem a szentpétervári cár egész birodalma, hanem csak annak egy része, a gyönyörű kalászos

Kisoroszország, Ukrajna. S amint a lengyel azzal vigasztalódik, hogy nincs még veszve Lengyelország, 32 millió kisorosz is azt éneklé a cár birodalmában, hogy feltámad még Ukrajna!

De hát ezt csak úgy csendesen lehet dalolni. A cárnak nemcsak a kezei hosszuk, hanem a hallása is messzire elér. Otthon, Kiev környékén csak a hamu alatt ég a parázs. Kint azonban, a szent birodalom határain kívül egyre erősebben nő az Ukrajna függetlenségéért, vagy legalább autonómiájáért lelkesülő mozgalom. Galícia ruténjei csak folytatásai az oroszországi kisoroszkoknak. Ezek csaknem mind ukrajnisták s mozgalmukat az osztrák kormány szokott rövidlátásával támogatja. Nem veszi észre, hogy az ukrajnista mozgalom Galiciában az osztrák, a határon túl az orosz birodalom egysége ellen tör és a két országból letört darabokból akarja megalkotni a független Ukrajnát. Az osztrák kormány egyelőre csak azt látja, hogy az ukrajnisták kitűnően lekötik a galíciai lengyeleket és megakadályozzák, hogy a lengyel fák az égbe nőjjenek. Kijátsza tehát az egyiket a másik ellen, egy vonalnyival sem gondolva tovább az orránál. Egyelőre hadd civakod-

janak a lengyelek és a kisoroszkok. Amíg egymás üstökét tartják, addig Bécs nyugodtan mulathat rajtuk s hogy valamilyen képpen a két fél ki ne békülhessen, hol egyiket, hol másikat támogatja olyan kedvezményekkel, melyek a másikat feltétlenül felingerlik.

A magyarországi rusznyákok épp úgy folytatásai a galíciai ruthéneknek, mint ezek viszont az oroszországiaknak. Csakhogy a mi derék rusznyák népünk semmiféle közösségben nincs a határon túliakkal. A magyarországi kisoroszk nyelvjárása valamivel eltér a galiciaitól, érdekeik, múltjuk, gazdasági összeköttetések pedig éppen Magyarországhoz fűzik őket. Vallási közösség is idekapcsolja őket, hiszen itt él velük közös egyházi szervezetben több százezer görög katolikus magyar. Rákóczi népe ők és azok is akarnak maradni. Itt az ukrajnista mozgalomnak gyökere a jövőre nézve nincs.

Csak egy baja van a mi derék rusznyák népünknek: a pálinka és azok, a kik a pálinkát neki kimérik. Ezek elől menekül ki ezerszámra Amerikába és ott a görög katolikus magyarsággal egyesül egyházi szervezetbe, mint ahogy élt a magyarsággal itt az óhazában.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Szamarián keresztül

Názárethbe.

Jeruzsálem és környékén kívül Galilea szokta legjobban vonzani a zarándokot. Hiszen Galilea volt az Üdvözítőnek szorosabb értelemben vett hazája, itt töltött mintegy 30 évet nyilvános működése előtt, sőt nyilvános tanítása idején is a téli hónapokat rendszerint Kafarnaumban töltötte, a Genezareth-tó partján, mely várost az evangélium rendszeren az ő városának nevezi. És a Genezareth tavához is az evangéliumoknak mennyi eseménye fűződik!

A rendes zarándoklatok Jeruzsálemből vissza szoktak térni Jaffába, s tengeren teszik meg az utat Haifáig, honnan 5-6 óra alatt kocsin eljuthatni Názárethbe. Ez esetben azonban el kell hagyni Szamariát pedig tudományos szempontból ez nem kevésbé érdekes és fontos vidék. Utitársammal azt a tervet alapítottuk meg, hogy Jeruzsálemből kocsin elmegyünk Szamaria középpontjába, Nablus-ba, a régi Sicheembe, érintjük *Sebastét*, Szamaria régi fővárosát és onnan északnyugat felé haladva meg-

állapodunk *Haifában*, honnan a Kármel-hegyre megyünk fel; *Haifából* majd folytatjuk az utat *Názárethig*. Ez ut három napot vesz igénybe, az elsőn 9 órai, a másodikon 14, s a harmadikon 6 órai kocsikázással.

Ha Európában volnánk, bizonyára kényelmes vasuti szakaszban járhatnók meg az alig 100 kilométernyi távolságot Jeruzsálem és Názáreth között. A vasuti vonal megépítése semmi nagyobb fáradsággal nem járna, az ut állandóan könnyen emelkedő és eső felsíkon vezet. De ne feledjük, hogy Palesztinában vagyunk. *Haifától* a Genezareth tava mellett egészen *Deratig* már jár vasut, mely a mondott helyen bevezet a nagy damaszkusz — mekkai Hedzsasz-vasutba, de ez is szerencsésen kikerüli Názárethet; hogy miért, Allah jobban tudja! Különbben az ottomán kormány is össze fogja kötni valamikor vasutal Jeruzsálemet és Názárethet — *insallah*, ha Allah is úgy akarja.

Elérkezett az indulás napja. Fájó szívvel bucsuztunk el jeruzsálemi barátainktól és a sok kedves emlékekkel lelkünkben utnak indultunk. Az égen már felhők is mutatkoztak: Egyiptomban kezdetét vette a Nilus áradása, s az elpárolgó víz felhő alakjában néha feljut Palesztina-északi vidékéig.*

* Augusztus hóban ezért legnyomasztóbb az egyiptomi meleg.

A kocsit jó karban van; nem régen azelőtt Nablusig rendbe hozták Vilmos német császár miatt, ki szintén arra járt. (Hogy tovább is rendezzék, senkinek sem jutott eszébe. Mily jó volna több császárjárás a keleten!) Egy ideig még látható a szent város, de nemsekára elföldi az ut emelkedése. Jobb felé feltűnik *Anathoth*, Jeremiás próféta hazája, majd később *Safát* falu közelében, a *Tuleil-el-Ful* dombon a régi Gibeának, Saul hazájának romjai. *Er-Rám* (a régi Rama) volt a határváros a régi Júda és Izrael országok között, s Izrael egyik királya, Baesa ezt határvárosát is tette.* Itt már átlépünk a hajdani Szamariába. Az ut érinti *El-Biret* (a régi Beeroth), hol a keresztések korában templom állt; a jámbor hit szerint itt verték észre Jézus szülei a 12 éves isteni gyermek elmaradását.** A távolban látható *Silo*, valamikor a frigszekrény helye. *Betint* a régi Bethel felé azonosítják, mely a kanaanita világban *Luz* néven királyi székhely volt. Jámbor híres álma is itt történt, de szomorú nevezetességre is jutott e város Jeroboam idjében, ki Bethelben állította fel az egyik arany borbort, mint Izrael istenének jelképét.*** Nemso-

* Kir. I. 16, 17.

** Lukács 2, 43. skk.

*** Kir. I. 12, 32.

KOBRÁK

cipőkülönlegességek Fuchs Miklósnál,

Nagyvárad, Szent László-tér 1.

Telefon: 847. szám.

Ennél a pontnál válik aztán nemzeti tekintetben elsőrendű kérdéssé, hogy vajjon kik vezetnek odakint a magyarországi görögkatholikus híveket? Hazafias magyarországi papok-e, vagy ukrainisták? Az utóbbiak nemcsak a kint lévő hazafias rusznyákjaink lelkét itathatják át a nekünk tökéletesen közömbös Ukrajna ködképével, hanem kintlévő gör. kath. magyarjaink anyanyelvét is veszélyeztethetik és ami nem csekélyebb veszély, a magyar állam egységére is éhes ukrainizmus hóbortját átplántálhatják az eddig nemzetiségi velleitások által nem inficiált magyarországi rusznyák népről, hazafias lelkébe is.

Az amerikai magyarok már lázongának az Ortinszky püspök vezetése alatt okrajnista szellemben működő ottani gör. kath. ruthén papság ellen s a magyar egyházmezejét, magyar püspököt követelnek. Eddig az osztrák bölcsesség érvényesült s az okrajnista Ortinszky alá helyezték Amerikában a magyarországi görög katolikusokat is. Legfőbb ideje, hogy ezen változtassunk s amerikai véreink magyar püspök vezetése alatt érezzék, hogy nem Okrajna az ő édes hazájuk, hanem Hungária. *

Schönaich és a magyar követelések. A bécsi keresztényszocialisták lapja, a »Reichspost« ma erős támadást intéz Schönaich közös hadügyminiszter ellen, azért, mert a hadügyminiszter állítólag beleegyezett abba, hogy a hadsereg fejlesztésével és a véderőtörvény életbeléptetésével egyidejűleg a kilences bizottság követelményei teljesítenek. A »Reichspost« e miatt példátlanul gorombán támadja a hadügyminisztert és bukását helyezi kilátásba, ha a magyar követeléseket teljesíti.

kára bejutunk a vadregényes, de magányos Wadi-el-Haramije-be (rablóölgy), érintjük Szindzsilt és merész kanyarulatokban lejutunk a Chan-el-Lubban-hoz, hol déli pihenőre állapodunk meg. Szamaria zöldelő vidékei, megművelt területei, számos forrása, helyel-közül még erdei is kedves ellentétet képeznek a kopár judeai hegyekkel; a channál is pompás forrás csörgedezett és a lombos fák alatt egész regényes volt a déli pihenés. Lubban falu azonban maga elég nyomorúságos, s agyag-házait a távolból alig lehet megkülönböztetni a sárgásbarna hegyoldaltól. Lubban után nemsokára elérjük a legnagyobb emelkedést (mintegy 900 m. magasságban), és lelátunk Mukna sikságára; jobbra a távolban szinte állandóan látható a moabita fensik, míg előttünk a régi Szamaria két szent hegye, az Ebal és a Garizim emelkednek. Vagy 2 óra múlva elérjük Jákob kútját, hol az Ur Jézus a samariai asszonnyal folytatva híres beszélgetését. A kut mintegy 27 m. mély, s most görög kolostort építenek köréje. Közélemben látható József pátriárka állítólagos sirja és Asker falu, mely talán azonos az új szövetségi Sicharral.

Az út nyugatnak kanyarodik és rövid idő múlva eléri Nablust, mely festői módon fekszik az Ebal és Garizim közt elterülő szűk völgyben. Ott voltunk tehát Jákob pátriárka hazájában, a régi Szichemben. Nablus a »Neapolis« név elarabosításából keletkezett; lakosainak száma 25000 körül jár, de a keresztények száma alig néhány száz. Ma is él Nablusban vagy 150 samaritanus, a régi szekta hívei. A hajdani Szamariát az igazi zsidók mérvetelen megvetéssel illették; népe az asszír fogság óta zsidó-pogány keverék volt és még Jézus Sirák fiának könyve is ostoba népnek ne-

Október 6. és Tisza István.

Dr. Szentpály István, Miskolc város polgármestere indítványozta volt, hogy a törvényhatóságok október 6-án küldöttséggel képviseltesék magukat az aradi gyászünnepén. Miskolc város közgyűlése egyhangulag elfogadta az indítványt és köriratban szököltötték föl az összes törvényhatóságokat csatlakozásra. A vármegyék és városok magukévá tették Miskolc köriratát s október 6-án a törvényhatóságok egy monstre-küldöttséggel vesznek részt az aradi kegyeletos ünnepélyen.

Miskolc polgármestere, dr. Szentpály István tegnapelőtt Nagyváradon volt s ott tanácskozást folytatott Rimler Károly nagyváradai és Varjassy Lajos aradi polgármesterrel. A tanácskozás tárgya az volt, hogy a törvényhatóságok küldöttségének vezetésére gróf Tisza Istvánt kérik fel. Varjassy Lajos ehhez nem járult hozzá, hanem az aradi városi tanács és az aradi rendező-bizottság nevében kérte fel gróf Tisza Istvánt, mint Arad város képviselőjét, beszéd tartására és a koszoru letételére.

Varjassy Lajos, Arad város polgármestere jelentette, hogy ő a városi tanács és a gyászünnepség rendező bizottsága nevében a fölkérő levelet gróf Tisza Istvánnak elküldötte, de még nem kapott választ.

Aradon azonban magánértesülés alapján befejezett ténynek tartják, hogy gróf Tisza István október hatodikán megjelenik Aradon, beszédet mond a vértanúk szobránál és leteszi a város koszoruját.

A bécsi látogatás meg a politika. A német császár látogatása foglalta le a politikai élet teljes érdeklődését. Német Vilmos császár az osztrák császári székvárosban Bécsben egymásután hódítja meg a loyális alattvalókat, kik egész bevonulási útján

nem állották a »Heil dir im Siegelkranz« és »Deutschland über alles« című német hazafias és egyben nagynémet ábrándokkal örvendeztetni s egyben megsértetni a mi derék és öreg uralkodónkat, dicsőségesen trónoló I. Ferenc Józsefet. Mindezt azonban a loyális bécsi népnek nem tudták be bűnnek s hogy hódolatát még jobban bizonyítsa, legszebb útját Vilmos német császárról nevezte el, mit a politikai Vilmos azonnal gyönyörű pohárköszöntővel hálált meg. Nálunk csak cserkészésre járt a nagy német uralkodó s hazánkat csakis mint vadászterületet tisztelte meg látogatásával. Ezzel is nyilván azt kívánta dokumentálni, hogy mi magyarok csak vadász zsákmányra vagyunk méltók s elégségesek, de egyéb szerepet a nemzetközi politikában nem játszhatunk. Lehet, hogy úgy van, sőt valószínű.

A német császár bécsi látogatásával kapcsolatban sokat beszélnek politikai körökben arról a kettős mellőzésről is, amely ezuttal miniszterelnökünket érte.

Ugy látszik, ez még szóba kerül majd a parlamentben is, hol alkalmas témául fog szolgálni a jövő heti premiernél.

A miniszter és az új vízmű.

A belügyminiszter módosításai.

Nagyvárad város új vízműve már elkészült s üzembe lett helyezve; a miniszterrel azonban még nincsen elintézve a felmerült pótmunkák fedezete. Pedig a Körözs áradása s más közbejött körülmények miatt óriási összegre rúgnak a pótmunkák.

A közgyűlés megszavazta annak idején a pótmunkák összegét, azonban a miniszter csak részben hagyta jóvá a közgyűlés határozatát.

Tegnap érkezett le a miniszter válasza a közgyűlés határozatára.

A városi vízműtelep kibővítésénél a meder eltajulás miatt előállott többletmunka fe-

vezi, mely említésre sem érdemes. Az Ur Jézus azonban ezt a vidéket is többször megszentelte jelenlétével.

Nablusban a legújabb időkig nem volt szálloda; most ugyan épült egy, de azért ma is inkább a katolikus plébános vendégszerető házába szokás szállni. A plébános osztrák származású; neve Golubovits, már öszülő ember, kinek helyzete ezen a vidéken bizony nagyon kemény. Szamaria mai népe fanatikus mohamedánokból áll, kiktől semmi jót sem remélhet; valószínű sziget a katolikusok a mohamedán tenger hullámai között.

Nablus volt az első napi megállás helye. Kissé megpihentünk, s azután bejártuk a várost. Bármily csinosnak is tűnt a távolból, utcai csak oly piszkosok, mint akármelyik keleti helyi. Megtekintettük a nagy mecsetet (Dzsámi el-Kebír), mely eredetileg a XII. századból való katolikus templom volt, továbbá a dzsámi en-nasr (győzelmi mecset) és a dzsámi el-chadrát (zöld mecset), de csak kívülről, belsejükből nem eresztettek keresztényt. Érdekesebb volt azonban a samaritanusok zsinagógájában látni egy zöld selyem tekerésre írott thórát,* melyet ezek Abisuanak, Aron dedunokájának tulajdonítanak, de voltaképpen ez csak a XI. századból való.

Míg tavaly nyáron a svájci hegyeken jártam, az ideán a Garizim hegyét mászhattam meg! A biblikus tanárnak be sok régi emlék jutott eszébe!

Estére járt már az idő, mire hazatértünk. Naplemente után a plébánia lapos tetejéről szép kilátásunk nyílt, s a távolban a Földközi tenger kékes tükre tűnt fel. A plébános sokat be-

* Mózes öt könyve.

szélt azon nehézségekről, melyekkel lépten-nyomon meg kell küzdenie. De bármennyire vad is a nép, a kereszténység lassankint mégis csak tért hódít; már vannak benszült papok és apácák is, sőt a nablusi török kórházban is katolikus apácák teljesítik a betegápolást.

Másnap már a kora hajnali órákban talpon voltunk. A kápolna a plébánia-épületben volt, elvégeztük a szent misét s már fél négykor kocsin voltunk. Egész sötétben hagytuk el Nablust, s bizony, nem volt biztató dolog találkozni a fegyveres beduinokkal. Szerencsére senki sem bántott.

Már világos volt, midőn elértünk a régi Sebaste romjaihoz. E romok hegytetőn fekszenek, a kocsitól mintegy 20 pernyi távolságon 350 munkás végzi az ásatásokat szakavatott vezetés mellett, s már eddig is nagyon sok régi épületet, utcát, teret, szobrot hoztak felszínre.

Egészen Dannabe-ig elég jó a kocsit, ott azonban le kell térni és uttalan vidéken folytatni a kocsizást Kakúnig. Nyáron, a száraz évszakban csak megjárja az ut, de eső alkalmával a viszonyok még rosszabbak, mint a mi alföldi vidékeinken. Egyre jobban közeledünk a tengerhez, mely Sammarin környékén láthatóvá is lesz. Déli pihenőnk Sammarinon kívül volt, egy fa árnyékában forrásvíz mellett; Sammarin ugyanis teljesen zsidó telepítés és Hébron után féltünk a vendéglők tisztaságától.

Még vagy négy-öt órai kocsizás a nap legmelegebb részében a tenger mellett, miközben érintettük Tantura, Sarafand, Atlit és Et-Tir helységeket, s szemünk előtt volt a híres Kármel hegy, Illés próféta szent területe és egy őszövetségi próféta-iskola helye. Az ut megke-

dezésére szükséges 80,000 korona póthitel a közgyűlés engedélyezte, úgy, hogy míg a kölcsönt fel veszi a város, az összeg a törzsvagyonalapból fedeztessék; hasonlóképen engedélyezte a vasbetétes gyűjtőgallériára szükségessé vált 1200 korona póthitel. Ez a közgyűlési határozatot a miniszter jóváhagyta.

Azonban nem hagyta jóvá a miniszter, hogy az árvédelmi munkákra még felvett 20,000 korona póthitel is a törzsvagyon alapból előlegez essék.

Nagyobb érdeklődéssel bír a miniszter leiratának azon része, hogy a gépalapozásra a gépházban azért kellett 3400 koronát felvenni, mert a gépalapozás munkái a miniszter tervéből kimaradtak. Ez ellenkezik a tényekkel. E címen ugyanis be van állítva a költségvetésbe 294 korona, amennyi szükséges. De különben is a csekély szükséglettel szemben a felvett 3400 korona nem áll arányban. Erre adjon felvilágosítást a város, illetve a költségeket helyesbítse.

Ez valószínűleg abból keletkezett, hogy a gépházépítésnél bajok támadtak, akkor hírt is, hogy a gépház be akart dőlni, de csakhamar támfallal erősítették meg.

Ezután a miniszter leiratában a vízvezetési szabályrendelettervezettel foglalkozik s kijelenti, hogy azt nem hagyja jóvá.

Helytelen a 9. szakasz, amely előírja, hogy a város joga a házakban a vízvezeték-berendezések készítését elrendelni, sőt a háztulajdonos terhére jogosult azt hivatalból is elkészíttetni. A miniszter szerint elég kényszer a vízidjkeleltetés s az, hogy ha a háztulajdonos nem vezeti be a vízvezetékét, a vízidjat a lakóktól nem követelheti.

Az sem áll meg a miniszter szerint a szabályzatban, hogy a városnak joga van a házi belső vezetéket eltávolítani, ha azok nem jól vannak elkészítve, mert a házi vezetékeket csak akkor vehetik üzembe, ha a város műszaki közege megvizsgálta s a használatvétel engedélyezte.

Elrendeli a miniszter, hogy a szabályrendelet-tervezetet ezekhez képest módosítsa a város s jóváhagyás végett újból terjessze fel hozzá.

rüli a *Ras-el-Kerumot*, és végre 14 órai utazás után leszállhattunk Haifában, a Borromei szent Károlyról nevezett növények házában.

Haifa (tévesen Kaifa és Chaifa) a Karmel-hegy tövében fekszik és voltaképpen két részből áll: a régi városból és az igen csinos, tiszta német kolóniából. Lakásunk ez utóbbiban volt. Pompás kilátásunk nyílt egyfelől a fősígesen nyugodt tengerre, másfelől a Karmel-hegyre. A tálban *Akka* (a régi Akko vagy Ptolemais) tünt szembe, még távolabb pedig *Achsió* (Ez-Zib). *Es-Sur* (Tyros) már nagyon messze fekszik, de jó időben szintén látható, valamint délen Jaffa is.

A délutánnak még hátralevő részét arra használtuk, hogy a várost megtekintsük, másnap reggel pedig felsétáltunk a Karmel-hegyre. Jó félóra alatt a hegy tetején voltunk, s beléphetünk a templomba, hol Illés próféta grottaiban imádkozhattunk. Majd egy szerzetes végigvezetett az egész házban, megmagyarázva mindent. A kolostor kertjében siremlék látható: azon franciák emléke, kik a napoleoni hadjárat alkalmával (1799.) sebesülten feküdtek *Akkó*-ban, de Napoleon távollétében a bensülöttek rájuk támadtak s a védtelen embereket leölték. Ugyancsak a hegy tetején áll a nagy világító torony, a hegy lábánál pedig a nagy női karmelita rendház látható. A környék lakossága — még a nem keresztények is — vasárnaponként rendszeren felsétál a Karmel-hegyre, mert Illés prófétát (Már eljás vagy »El Chudr«) a mohamedánok is tisztelik. A hegy tetején valamivel távolabb egy üdülő telep, és több ma-

* »A mindig zöld«, t. i. viruló.

Vitális Nagyszalontán.

Még egy haramia.

Vitális Imre még mindég szabadon bujdosik és rémületben tarja a magánosan járókelőket. Ujabb támadást nem tudnak a hirhadt haramiáról, azonban az emberek hol itt hol amott még mindig látják. A csendőrség keresi az egész országban, eredménytelenül.

Legujabban a hajsza központja *Nagyszalonta* vidéke, ahol többen látták. Így mint odavaló tudósítónk jelenti, *Tóth* István gazdálkodó, aki Vitálist gyermekkorában a ismeri, tegnap este találkozott Tisza István vadaskertje mellett a haramiával.

Tóth István előadása szerint tegnap este szekéren ment a vadaskert mellett elterülő kukoricásra. A vadaskertbe vezető uton csak úgy lehet keresztül haladni ha az őr az elzáró kaput kinyitja. *Tóth* az őrré várakozott. Ez alatt a kukoricából egy fegyveres férfi lépett ki, aki nagyon ki volt merülve és éhes volt. *Tóth* aki gyermekkorában ismeri Vitálist egyszerre felismerte a haramiát.

Vitális enivalót kért *Tóth*től, aki adott is neki. Mikor az állítólagos Vitális megkapta az enivalót, azt megköszönte. Bucsuzáskor megkérdezte *Tóth*től.

— Ismersz-e ki vagyok ?

— Igen ismerlek, felelt *Tóth*.

— Nos hát sem nem láttál se nem hallottál semmit érte. Ezzel vissza ment a kukoricásba.

Tóth jelentést tett a történetéről a csendőrségnek, ahonnan *Herkely* csendőrfőhadnagy 70-ed magával vonult ki a határba és átkutaták az egész vadast a kukoricással együtt. Vitálist azonban nyoma veszett.

Nagyban megnehezíti a csendőrség munkáját az, hogy a határban egy másik ember is bujdosik, aki szintén veszedelmes dolgokat mivel. Ez az ember egy rabszökevény, aki a

deési fogházból szökött meg. Mikor legelőször látták ezt az embert szürke rabsapkát viselt s a derekán fekete bőrvön töltenytáskát, vállán pedig régi huszár karabély fegyvert hordott.

Ez a szökevény a napokban egy három asszonyból álló társaságot támadott meg az uton. Az asszonyok közül kettő elmenekült, egyet azonban megfogott és a földre tepert. Az utonálló pénzt követelt az asszonyoktól és mert ez az egy még szembe is mert vele szállni, oly kegyetlenül megverte, hogy sérüléseit napokig sem fogja kiheverni.

Ezt a rabszökevényt azóta többen is látták sőt már nem is rabsapkában, hanem rendes kalappal a fején. A csendőrség egyformán hajszolja mindkét haramiát.

A kolera.

A koleraveszedelem napról-napra fenyegetőbb. A »koleragócpontra«, Mohácson újabb négy megbetegedés történt, hárman haldokolnak és négyen meghaltak.

A halottak: *Vahó* Jánosné, aki ott kötötte meg házasságát a járványkórházi betegágyon.

Bubics Marián, 33 éves, jómódu gazdaember a második halott.

A harmadik áldozata a tegnapnak egy másfél éves leánya: *Drexler* Lujza, a negyedik *Mihajlovits*.

Valamennyi, a városból kivezető országut mentén és a vámsorompóknál csendőrök cirkálnak, a kik semminemű élelmicikket nem engednek bevinni a belterületre. A vasuti és hajóállomásoknál hat óránként váltják fel egymást a csendőr csapatok, a hajók a nyílt Dunán horgonyoznak és szintén csendőrök ügyelnek fel rájuk. *Zeyk* Tamás főszolgabíró és dr. *Hajós* Béla közegészségügyi felügyelő személyesen vizsgálják meg naponta többször is a hirhadt szenttelepet. A telepet a tulajdonos saját költségére magas, mésszel kevert deszkafallal építette körül.

Ujvidék, szeptember 23.

Az Ujvidék és Vukovár között közlekedő *Imre* nevű gőzösn tegnap megbetegedett *Király* János napszámos. Beszállították a járványkórházba, a hol ma megvizsgálták és kintunt, hogy kolerabeteg. A gőzöst fertőtlenítették és a szabad Dunán köttették ki. Ez az első bácsmezei koleraeset.

Pozsony, szept. 23.

Bódis Mihály gazdasági cseléd, a kit tegnap koleragyanus szimptomák között Szempre szállítottak, minden veszélyen túl van. Azt hiszik, hogy hiábavaló volt az egész kolerariadalom. *Bódist* mindazonáltal a járványkórházban tartják, a péntekszuri vendéglőt pedig, ahol alkalmazva volt, lezárták és a csendőrökkel őriztetik. *Pozsonyban* újabban még egy halottja van a kolerának, *Seszták* Karosin ujhelyjókai cselédleány.

Székesfehérvár, szept. 23.

Nagyperkátán tegnap koleragyanu alatt meghalt *Kőszegi* György, anyja és öccse pedig megbetegedtek. A megyei tisztiorvos kiutazott a faluba és ma felboncolta a halottat. A boncolás alapján megállapította, hogy *Kőszegi* csakugyan ázsiai kolerában halt meg. *Kovács* Ferencné, aki Rácalmáson szintén koleraszimptomák között betegedett meg, ma megvizsgálták és megállapították, hogy nem kolerás.

Budapest, szept. 23.

A belügyminiszter elrendelte, hogy Mo-

hácsra és Nyergessy falura a járvány elleni védekezés céljából megfelelő számú csendőr menjen ki. Ma Mohácson 4 új megbetegedés és 2 haláleset történt. A kolerát a következő esetekben állapították meg: Szlavenka Lajos (Püspöki), Szabados Ferenc (Dunaegyháza), Csermák Jánosné (Temerin), Szőke Flóriáné.

Kivándorlási ügyek.

Harc a tőke ellen. Az Ausztriából való kivándorlás okául a bécsi Szent Raphael-egylet most kiadott évi jelentésében a következőket mondja: »Nálunk még mindig az a nézet van elterjedve, hogy a kivándorlók tulayomó részét szerencselovagok és csavargók szolgáltatják. Epp ellenkezőleg: a kivándorlók legnagyobb része azokból kerül, kiket az a törekvés vezérel, hogy önmagukat és hozzátartozóikat tisztességgel fentartsák, kiknek azonban ezt a honi viszonyok kedvezőtlenége lehetetlenné teszi.

A kivándorlók több mint 80 százaléka kisgazda, mezei munkás, cseléd, kisiparos, mesterlegény és gyárimunkás. Ezeknek a kereseti osztályoknak helyzete évről-évre rosszabbodott. Tulerős, kegyetlen ellenség, a tőke ellen, küzdenek. Ez a vád kiterjed az egész monarchiára, tehát Magyar- és Horvátországra is.

A kivándorlás oszlokkonása hazánkban. Julius hónapban a kivándorlás, szemben az előző év hasonló időszakával megcsappant. Hivatalos statisztika szerint 4486-an vándoroltak ki, tavaly júliusban 4535-en. Magyarországra visszavándoroltak 1429-en, tehát harmadrész annyian, mint kivándoroltak.

Bécsben nem lesz zsidó kivándorlási kongresszus. Mint az »Atlas« értesül, a Bécsben tervezett zsidó kivándorlási kongresszus, melyet tavaszról őszre halasztottak, ezuttal sem lesz megtartva. A kongresszus a szervezők különfélesége és ellentétes nézetei miatt hiúsult meg. Most azt tartják, hogy az általános zsidó kivándorlási kongresszust a Galiciákól való zsidó kivándorlás szabályozásának kell megelőznie.

UJDONSÁGOK.

*** A kalocsai érsek betegsége.** Kalocsáról telefonálja tudósítónk: Városvy Gyula kalocsai érsek állapota igen súlyos és aggasztó. Az érseket tegnap este is félórát tartó asztmatikus roham fogta el, mely csak mortiuminjekció után enyhült. Az egész éjjel alig aludt a nagy beteg. Öntudatlanul fekszik ágyában, környezetét egy-egy pillanatra felismeri, majd újból eszméletét veszti. Orvosai tartanak attól, hogy egy erősebb roham katasztrófát idézhet elő. Budapesti háziórvosa, dr. Verebélyi Kalocsára érkezett, ezenfelül naponta telefonon kérnek utasítást dr. Kétylly Károly egyetemi tanártól. Az érsek igen nehezen lélegzik és ha eszméletén van, iszonyu fájdalomokról panaszkodik.

*** Csak egy virágszálal.** A József kir. herceg Szanatorium Egyesület az idén is csak egy virágszálért könyörög az ember-baráthoz. Bihar megye alispánjához is megküldte a szanatorium a felkérést. Az alispán azonban ezuttal nem a József kir. herceg szanatorium javára engedélyezte az egy virágszál címe alatt való gyűjtést. Mint a megye hivatalos lapja jelenti, az alispán az idei gyűjtést az élesdi tüdőbetegek üdülő helyének javára engedélyezte.

*** Radnai püspök Szentjobbon.** Dr. Radnai Farkas beszercebányai püspök hat éve már, hogy eltávozott Szent László egyházmegyéjéből, s elfoglalta püspöki székét, de azóta is fentartotta a régi szívélyes viszonyt itteni barátaival, volt paptársaival s időnkint felkeresi azokat, amint ezek is nem ritkán élvezik az ő szíves vendégszeretetét. Most is itt tartózkodik egyházmegyéjében. Tegnap délelőtt Biharpüspökibe érkezett, hol egykori iskolatársánál és barátjánál Gubica István plébánosnál ebédelt néhány váradi barátja társaságában, délután pedig Szentjobbra utazott régi megbitt barátjának és volt kartársának Fraknoi Vilmos címzetes püspök, szentjobbi apát és váradi kanonok látogatására.

*** Lestyán Adorján udvari tanácsos.** Csikszentkirályi Lestyán Adorján debreceni közjegyző, az ottani közjegyzői kamara elnöke — mint a hivatalos lap tegnapi száma közli — a király a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjmentesen adományozta. Lestyán Bihar megye szolgálatában kezdte pályáját mint esküdt, majd sok éven át székelyhídi közjegyző volt s innét került Debrecenbe, hol egyúttal a kamara elnöke is lett. Ehhez a kamarához tartoznak a biharmegyei és nagyvárad közjegyzőségek is. Megérdemelt szép kitüntetése Biharban is széles körökben kelt örömet.

*** A hazai ipar védelme.** Nagyvárad város a szükséges tűzoltó felszereléseket, automobil szerkocsit nemzetközi pályázat útján óhajtott beszerezni s ez iránt a miniszterhez előterjesztést tett. A belügyminiszter leiratában kijelenti, hogy nem teljesítheti a város óhaját, mert a budapesti szivattyú és gépgyár részvénytársaság szállíthatja megfelelő minőségben a tűzoltó felszereléseket, sőt ez a társaság már ajánlatot is tett a városnak. Az automobil-szerkocsit szinten több hazai vállalat képes szállítani. Tehát nemzetközi pályázat nem lesz.

*** A halpiac és a kolera.** Dr. Mayer László főorvos javaslatot tett a főkapitányhoz, hogy miután a Duna vize kolera bacilusokkal meg van fertőzve, a Dunából fogott halaknak a városba való behozatalát és árusítását tiltsa be. Gerő Armin főkapitány ennek következtében a dunai halak árusítását betiltotta s utasította Horváth Géza t. alkaptányt, vásárbiztost, hogy e tilalomról a halkereskedőket azon hozzáadással értesítse, miszerint e tilalom áthágóit a rendőrség szigorúan megbünteti, a dunai halakat elkoboztatja s megsemmisíti.

*** Védekezés a kolera ellen.** Dr. Mayer László városi főorvos úgy látszik, erélyes intézkedéseket tesz, hogy a kolera vaszedelem ha esetleg hozzánk is ellátogatna, ne találjon készületlenül. Az utcák elhanyagolt állapotát eltárta, csak legyen, aki segítsen ezeken az állapotokon. Tegnap előterjesztést tett a tanácsához, hogy a beadványhoz csatolt »Népszerű utmutatás a kolera ellen való védekezésre« című kis füzetet a város ötezer példányban azonnal nyomassa ki s házankint ossza szét. Ebből megtudja a közönség, hogy miként védekezzen a veszedelemmel szemben.

*** Oszlik a rézbányai bánya.** A rézbányai állami bánya utolsó napjait éli. Ez év végével elhagyják a tárnákat a bányászok s a föld belsejéből kihal az a kevés élet is, amit az a néhány ember vitt be. A bányahivatal lassanként kezd feloszlani. A hivatal értékes felszerelése közül a miniszter a pénzszekekrényt és még több más butordarabot a rézbányai elüljáróságnak adományozta díjtalanul. A bánya üzeme ez év végével teljesen meg fog szünni.

*** Laszky Géza temetése.** Tegnap délelőtt nagy részvét mellett temették az oly ifjan elhunyt Laszky Gézát, Laszky Árminnak, a Szabadság főszerkesztőjének szép reményekre jogosító fiát. A szomorú aktuson jelen volt városunk intelligens közönségének egy része s a résztvevők teljesen megtöltötték a gyászház tágas udvarát. Megjelentek: dr. Hoványi Géza, dr. Márkus László, Bölöny József orsz. képviselők, az ügyvédi, orvosi, tisztviselői kar valamint a város törvényhatóságának, az izritközségnek számos előkelő tagja. Az énekkar megható gyászéneke után dr. Kecskeméti Lipót főrabbi magasszárnyalású gyászbeszédet mondott. Az énekkar gyászéneke mellett indult meg e gyászmenet s hosszú kocsisorból kísérve az újvárosi izraelita temetőbe vitték a korán elhunyt ifjú holttestét.

*** Pályázat számtiszti állásra.** A legutóbbi városi közgyűlésen Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a városi mérnöki hivatalnál szervezett könyvvezetői állásra Bige Béla városi számtisztet választotta meg. A választás folytán megüresedett számtiszti állásra a polgármester meghirdette a pályázatot s az állást az október havi közgyűlésen tölti be a törvényhatóság. A kibocsátott pályázati hirdetmény a következő: Nagyvárad város adóhivatalánál a választás következtében megüresedett III. o. számtiszti állást a f. évi október hó 13-án tartandó törvényhatósági bizottsági rendes ülés fogja betölteni. Ennélfogva az 1886. évi XXI. t. c. 67. § a értelmében felhívom azokat, akik ezen évi 1500. kor. fizetéssel és 600 kor. lakbérrel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényüket Nagyvárad város főispánja, méltóságos Hlatky Endre urhoz, mint a kijelölt választmány elnökéhez címezve 1910. évi október hó 8-án délután 5 óráig a polgármesteri hivatalnál (I. em. 4. sz.) annál is inkább adják be, miután az elkésetten beadott pályázati kérvények figyelembe vételét nem fognak. Nagyvárad, 1910. szeptember hó 22. Rimler Károly, polgármester.

*** Mert nem akart dalolni.** Az éjjel beszéltették életveszélyes sérülésével Blága Lőrinc 23 éves napszámot a Bihar megyei kórházba. A sérült előadása szerint a f. hó 22-én három hasonló koru fiatalember társaságában ment haza felé, akik közül az egyik egy Lika nevű, akivel addig soha sem találkozott, énekelt, s őt is felszólította, hogy vele együtt énekeljen. Blága Lőrinc erre nem volt hajlandó, amire Lika szidalmak közepette kést rántott és Blága Lőrincet hasba szurta.

*** Tolvaj román tolmács.** Deli Andor gazdatiszt feljelentést tett a rendőrségen Kasolcán Viktor, volt járásbírósi román tolmács ellen, mert ez több darab ruhaneműt elloptott. Ezenkívül Deli egyik ismerősétől panaszos tulajdonát képező forgópisztolyt is elvitt azzal az ürüggyel, hogy erre Deli hatalmazta fel. Feljelentés folytán a rendőrség a nyomozást folytatva tette s Kasolcán Viktort letartóztatta. Kasolcán Viktor ellen a nagyvárad kir. törvényszék vádta nácsa f. évi június hóban egy régi lopásügyből kifolyólag nyomozólevelet bocsátott ki, azonban csak most sikerült kézrekeríteni. Kasolcán a nyomozás befejezése után a rendőrség át fogja kísértetni a kir. ügyészséghez.

*** 600 dollár egy magyar ember élete.** Még 1907-ben történt, hogy Amerikában Youngstaronban egy vashányában meghalt Bakancsos János biharmegyei származású munkás. Bakancsosnak felesége és családja maradt idehaza, minden kenyérkereset nélkül. A szerencsétlen familia a konzul útján kérte fel a vashánya igazgatóságát, hogy részesítse őket valamilyen támogatásban. Az igazgatóság most értesítette az alispánt, hogy Bakancsos családja részére 600 dollárt küldött segélyképen.

* **Sikkasztó bankpénztáros.** Eperjesről írják, hogy Holénia József, a bártfai Hitelbank pénztárosa az intézet kárára tizennyolcezer koronát sikkasztott, és Amerikába szökött, nejét és két gyermekét hagyva itt. Az intézet kárát a rokonok megtérítették.

* **Rendőri hírek.** *Enyveskezü péksegéd.* Karcagi rendőrség értesítése szerint Vasa N. péksegéd Neszalovics Milánkó ottani pékmeztől nevezettnek iparigazolványát 515 korona készpénzét ellopta. Megszökött tolvajt keresi a rendőrség. — *Gyanus haláleset.* Faragó Sándor nagylétei földműves tegnap délelőtt a Hágó korcsma tájékán összeesett. Beszállították a Biharmegyei kórházba ahol csakhamar meghalt. Boncolás folyamán megállapították, hogy a hirtelen halál oka vese zsugor volt. — *Aki a más pénzén kártyázik.* Özv. Schlésfnger Ignác feljelentette Orkár Péter nevű kocsisát, mert ez reábizott 18 koronát elkártyázta. Rendőrség a hűtlen kocsis lezáratta. — *Megőrült kocsis.* Mudura György 32 éves kocsis tegnap reggel megőrült. A kocsis az udvaron tüzet rakott, ott ruhaneműket égetett el s az udvarban levőket ütötte, verte. Rendőrség a veszedelmes beteget bezáratotta az elmekórházba. — *Kezdődik a kabát lopás.* Sanyó Ferenc rovt multu napszamos a Nagypiac téren egy köpönyegét kinált eladásra. A rendőrszemnek gyanus volt a dolog és igazolásra hívta fel, aki aztán beismerte, hogy vasuti állomáson a vasutasok laktanyájából lopta a köpönyegét. A rendőrség Sanyót lezáratta és a károsultat ez uton hívja fel, hogy a köpönyeg átvétele, illetve a panasz megtétele végett a rendőrség bünygyi osztályánál jelentkezék.

* **Az osztályorszájáték** tegnapi húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorolták ki:

- 20.000 koronát nyert : 74097.
- 10.000 koronát nyertek : 31398 34523 80130.
- 5000 koronát nyertek : 23432 26896 61368.
- 2000 koronát nyertek : 157 10413 17166 20188 32071 36624 41932 44471 45491 56109 59149 62336 65186 67921 68430 73468 76506 78997 84113 86742 91539 91919 94648 94898 101971 109618.
- 1000 koronát nyertek : 708 1594 5125 5745 5995 8235 9517 11531 12769 15598 14492 18044 19496 22468 20803 30536 32887 33783 35883 36994 38588 38813 40023 43376 44986 22398 58103 59201 60903 61910 62838 64844 65259 65240 97061 68615 71652 81343 82044 85030 88985 90524 92141 93730 94652 96894 98626 98818 100272 102411 106544 107612
- 500 koronát nyertek: 342 541 1395 2301 6873 7388 8390 8576 12561 16186 17259 18677 18689 21486 25686 25773 27605 29619 298897 30271 32361 38008 48601 44946 47616 48011 48647 49612 51497 51498 51827 53476 62227 64448 66088 67486 74807 76026 78442 80066 82544 82704 84522 84781 87480 87958 88295 89441 90405 90573 90715 90890 92589 95733 90340 96423 97038 98143 98391 98392 99396 99492 99773 103223 100979 104838 105331 108215 72757 54163 54510 55011 57289 57383 57946 59190 59365.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Friedländer I. Izsó
angol divat-szabó
Nagyvárad, Szt János-utca.

Őszi idény
beköszöntése alkalmával felhívjuk a t. vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,
melyek csak fiók üzletünkben jutnak eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:
Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:
Rákóczi-ut Bazár épület.

Videki megrendelések **pontos**
és **gyors** ellintézést nyernek.

A Bonbonniére szeptemberi szenzációs műsora vetekedik a leglátogatottabb fővárosi varieték műsorával. Kondor Eraónek pompás magánzsámai. Vágó Géza humoros jelenetei. Cserey Irma énekszámai, nagy látványos tánc és artista attrakciók. A Faun és Nymia mitológiai jelenet káprázatos látványossága teszik változatosá a kimeríthetetlen gazdaságu műsort. Pompás eleven kedély teszi forró hangulatává a Cabaret Blanc éjteltutáni előadásait. Elsőrangú, Nagyváradon páratlan francia konyha áll a közönség rendelkezésére. Vasárnap délután fél 4 órakor fehér családi és gyermek előadás fél helyárrakkal. Jegyek egész nap este 8-ig előre válthatók Kiss Dávid dohánytöszdájében, Wikus czukrázdájában s délután a bonbonniere pénztáránál.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK fehéreneműek
legjobb minőségben és
: kedvező árban :
REICHARD - áruháza
:: czégnél kaphatók. ::

x Óriási tulhalmozott áruaktár folytán csillárjaimat gyári árban kiárusítom. Ventilátorok, szellőzők, telefonok, csengők, villámhárítók, mindennemű világítási berendezések a legméltyányosabb áron beszerezhetők **Stern**, Nagyvárad, Bémer-tér 3. Telefon 556. szám.

A legújabb! / A legszebb!

Felöltők	Bluzok
Kosztümök	Aljak
Toilettek	Pongyolák
Gyermekruhák	

Készen és méret után olesó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA
Nagyvárad, Rákóczi-ut.
Elsőrendű angol és francia gyászruhák 12 óra alatt készülnék.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HABER ÉS TÁRSA
első amerikai férfiszabók.
Nagy Sándor utca 1. szám.

x A Lloyd kávéház modernül berendezett helyiségében szeptember hó 24-én a következő pompás mozgófényképek kerülnek bemutatásra. 1. Babagyártás. 2. Lagunák városa. 3. Arany ásó. 4. Levegő urai. 5. Szobrász álma. 6. Szerelem és bosszuállítás. 7. Balerina új inasa. 8. Brugós. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kitérő ételek- és italokról gondoskodva van és az előadás rossz időjárás esetén bent a helyiségben tartatik meg. Becses pártfogását kérik mély tisztelettel *Hartstein és Orlei* kávéháztulajdonosok.

Látott már ilyen gyorsaságot?

Tegnap szinte holtbeteg voltam; rettentően köhögtem; nehezen lélegzettem, fájt a nyakam és nehezen nyeltem. És ma minden elmúlt, vége. Es hogyan? Egyetlen doboz valódi Fay-féle szodeni ásványvizstől, amelyet 1 kor. 25 fillérért vettem a gyógyszerárban, elmúlt szörnyű betegségem.

Főképviselő Magyarországon és Ausztria részére: W. Th. Gunzert, cs. és kir. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse Neugasse 17.

TANÜGY.

Az iparoktatási bizottság ülése.

Nagyvárad város iparoktatási bizottsága tegnap délután ülést tartott, Lukács Ödön elnökléte alatt.

Az ülés elején *Lukács Ödön* elnök meleg szavakban említette fel, hogy özv. *Rechné Bauer Zsófia* polgári leányiskolai és a női kereskedelmi tanfolyam igazgatónjét, 40 évi szolgálata és nyugalomba lépése alkalmából király ő Felsége a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. Indítványára elhatározta a bizottság, hogy *Rechné Bauer Zsófia* személye iránti elismerését s hosszú időn át szerzett érdemeit jegyzőkönyvében megörökíti s őt üdvözlí.

Rechné Bauer Zsófia hálás köszönetet mondott a bizottság megemlékezéséért.

Ezután a szükséghez képest megválasztották óraadó tanítóknak az ipariskolához: *Mesko Zsigmond* géplakatos, *Fey Nándor* gépész, *Zöldi Bertalan* és *Borostyánkői János* tanítókat. Az elnök pedig ideiglenesen *Lascsik Ernő* képezdei tanárt és *Rátkay Kálmán* tanítót helyettesekként kinevezte.

Mártonffy Márton orsz. ipariskolai felügyelőt, ezen állásától való távozása alkalmából hálasan üdvözlí s a nagyvárad tanonciskolák iránt tanusított jóindulatáért a bizottság köszönetet szavazott.

Szűcs Izsó igazgató jelentette, hogy az orsz. tanonciskolai egyesület Budapesten tartott kongresszusán a nagyvárad tanonciskolák képviselőjében részt vett s ott rendezte a nagyvárad tanonciskola rajzkiállítását. Továbbá előadást tartott a rajzoktatásnál általa követett

mód-zerről. Mivel az egyesület elhatározta, hogy ezután kongresszusait a vidéki városokban rendezzi, kéri, hogy az egyesületet hívják meg Nagyváradra, hogy itt tartsa a jövő kongresszusát. Elfogadták azzal, hogy erre nézve az elnök eszközölje ki a közigazgatási hatóság engedélyét.

A fodrászipartársulat fodrász szakiskola felállítását kérte. A bizottság eleget tesz a kérelemnek, olyképp, hogy a pincér szakiskolával egyesíti a fodrász szakiskolát.

A fodrász ipartársulat fodrász továbbképző tanfolyamot szándékozik felállítani s erre tantermet kér. A bizottság a kérelemnek eleget tesz.

A női kereskedelmi tanfolyamot ez évre újra szervezik. 52 tanulója van. A régi tantervet alkalmazzák.

Az ülés végén dr. Vucskics Gyula kérdést intézett az elnökhöz, hogy az önálló iparos tanonciskola építésének ügye milyen stádiumban van.

Lukács Ödön elnök kijelentette, hogy a tanács foglalkozott a fontos kérdéssel. Szűcs Izó igazgató memorandumot készített s ennek alapján a város mérnöki hivatala a termeket már elkészítette. Haladék nélkül a bizottság elé hozzák s rajta lesznek, hogy az iskola mielőbb felépíttessék. Megkísértik, hogy az építéshez az állam is hozzájáruljon.

Ezzel véget ért az ülés.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Hajduk hadnagya.

Hajduk hadnagya. Fényes kiállításban, teljesen új betanulással adják ma este a Hajduk hadnagyát. A kuruc idők romantikus szépségei, megkapó színei, regényes milieuje elevenedik fel a színpadon. Az újabb operettek közül egyetlen darab sem tükrözi vissza olyan szépen és ötletesen ezeket a történelmi idöket, mint a Hajduk hadnagya. Az társulat hetek óta sok szeretettel foglalkozott az operettel s ma a publikumnak igen szép előadásban lesz része.

Szentiváni éji álom Igazi művészi ambícióval készül a Szentiváni éji álom előadására a Szigligeti Színház drámai személyzete, hangulatos, stilszerű, valóban Shakespearei előadást akarnak produkálni. A darabot Mendelsohn zenéjének kíséretével fogják Nagyváradon bemutatni. Az első fejezés mindjárt nagy melodramai részlettel veszi kezdetét.

A régi bérlők. közül néhányan nem váltották ki előjegyzett bérlőleteiket. Az igazgató kéri most ezeket a bérlőket, hogy a bérlői előadások megkezdése előtt a jegyeiket egyetlen szíveskedjenek kiváltani.

Igazságszolgáltatás.

§ Aki a tanító életére tör. (Esküdt-széki tárgyalás.) Nyegrucz László kesz egy lakos valami ok miatt haragudott az ottani tanítóra, Rácz Andrásra. Megmondta neki, hogy el fogja tenni a láb alól. Ugyanezt tudomására hozta a tanító nővérének is. Tettének végrehajtását folyó év március 23-án kísérte meg. Aznap

ott iddögált a korcsmában és estefelé már meg lehetősön be volt szeszelve. Odament a korcsmába Rácz András tanító is és egy félreeső helyiségbe vonult borozgatni. Este 9 órakor Nyegrucz már annyira be volt rugva, hogy a korcsmárosnak ki kellett őt dobni. Nyegrucz László erre egy kövel beuzta annak a szobának az ablakát, melyben a tanító ült, majd belőtt a tanítóra. A lövés azonban szerencsére nem talált. Ezért a tettéért állott tegnap az esküdtszék előtt Nyegrucz László. Szándékos emberölés kísérletével volt vádolva. Kihallgatása alkalmával előadta, hogy részeg volt és nem akart a tanító életére törni. A tanuk a vádlott alkoholista voltát bizonyították. A perbeszédre és ítéletre ma kerül a sor. Elnök Korn Alajos, ügyész dr. Szolnok Jenő.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

TÁVIRATOK.

A gyufa-monopólium.

Bécs, szept. 23. A közös minisztertanács nemcsak a költségvetést terhelő hadügyi kiadások emelésével, hanem az a kérdéssel is foglalkozott, hogy a fokozott kiadások milyen forrásokból volnának fedezhetőek.

E bevételi források közé tartozik a gyufamonopólium, amely a miniszteri tanácskozásoknak igen fontos tárgya volt. Hír szerint a monopólium megvalósítására nézve a két pünzügyminiszter között teljes a megegyezés. Mindkét kormány befejezte már a monopólium behozatalára vonatkozó tanulmányokat és az anyag, amely végső elhatározáshoz szükséges, teljesen egybe van gyűjtve. A monopólium megvalósításának első fejezete lesz a fehér foszfor használatának eltiltása, amelyről szóló törvényjavaslatot Hieronymi Károly keresk. miniszter a képviselőház első ülésének egyikén fogja előterjeszteni.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

felvétetik

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. A cs. és kir. VII. hadtest-hadbílsága (Temesvári), a nagyváradi katonai élelmezési raktár részére, az 1910. évi november hó 1-től 1911. évi január hó végéig szükséges 2700 métermázsra rakrészterü minőségű szab. szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1910. október hó 4. A szállításra vonatkozó feltételek a kamarai irodában, a hivatala órák alatt d. e. 8. d. u. 2 óráig megteudhatók. Nagyvárad, 1910. szept. hó 23. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Huzella Gyula, kir. keresk. tanácsos, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

Budapesti főzsdetudósítások.

Budapest, szept. 24.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	859.50
Osztrák hitel	—	—	666.50
4%-os koronajáradék	—	—	91.85
Államvasut	—	—	7.62
Jelzálogbank	—	—	490.50
Leszámitoló bank	—	—	605.—
Hazai Bank	—	—	311.—
Kereskedelmi részv.	—	—	753.—
Rimamurányi	—	—	699.—
Salgótarjáni	—	—	641.—
Közuti vasut	—	—	759.50
Városi villamos	—	—	409.25
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	10.00
Rozs októberre	—	—	7.33
Zab októberre	—	—	8.00
Tengeri májusra	—	—	5.68

Irányzat: Gyenge.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések
felvétetnek
e lap kiadó-
hivatalában

Villamos és műszaki felszerelési vállalat

Nagyvárad, Rákóczi-ut, 5.

Telefon és interurbán: 914.

A Magyar Siemens Schuckert művek képviselöje. o-o Tantálapák gyári raktára. o-o Elektro és gépészmérnöki Iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkálatokat, ivlámpák kezelését, szénpálcák szállítását, telefon, telegráf, villámháritók, csengő és jelző berendezéseket és javításokat. Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat, izzólámpákat tüttő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Különlegesség: Szabadalmazott „SIMPLEX” vizszűrők. Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Reichel Henrik,

elektro és gépészmérnök.

A REKLÁM

Allandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari-vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben legjobban és legolcsóbban, megtudható

LEOPOLD GYULA

hirdető vállalat betéti társaság-nál

BUDAPEST, VII. k., Erzsébet-körút 41. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretes-séggel és páratlan pontossággal eszközölnek hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

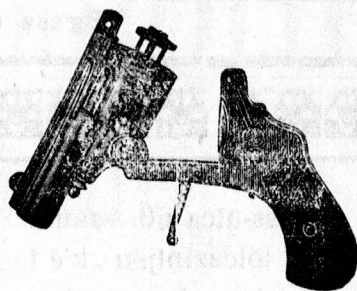
256 kitűnő naptár kizárólagos bérlete!

Költségvetések és -- | Telefon
tervezetek ingyen! | 12-06.

A
„TISZÁNTUL“-ra
előfizethetni
mindennap.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyra becsült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló SCHULLER ÁRPÁD-féle

puskaműves üzletet

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécselt 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécselt, 1907. kiállításon Pécselt. :: Általam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalok. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,

puskaműves,

Nagyvárad, Uri-utca, 21. szám.

A Nagyváradai Nyilvános
államilag segélyezett

Nőipariskolában

a beiratások Schlauch-tér 10. sz. alatt
szeptember hó 1-én kezdődnek.

Az intézet a m. kir. kereskedelmi miniszterium
o felügyelete alatt áll. o

Minden egyes szakosztálya iparjogosult.

Szakosztályok:

Fehérnemű szabás, varrás. o o

Női ruha szabás, varrás. o o

Fehér és színes műhímző. o o

Csipekeverő, szövő. o o o o

Festő osztály. o o o o o

Fabégetés, bársonybevasalás. o

Cimbalom oktatás. o o o o

Beiratási díj 2 kor. Tandíj egy félévre 50
korona. Havi részletekben is fizethető. Két
szegény leány ingyenesen fölvetetik.
Bentlakók fölvetetnek.

T. Dudinszky Anna, Budó Jánosné,
intézet tulajdonos okl. kézimunka tanítónő,
helyettes igazg.

Intézet helyiség november 1-től Szaniszló-utcán.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Hatóságilag engedélyezett nagy kiárusítás

== eddig még nem létezett mesés olcsó árban ==

ROSENZWEIG RÓZA

==== mider-gyárában RÁKÓCZI-UT 3. szám. ====

Óriási nagy raktár valódi párisi és brüsseli fűzőkben, ugyszintén saját készítményü
has és csipő reform-miderekben, egyenes tartók, haskötők, Késmárkházi nadrág stb.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szálloda, vendéglő és kávéház bérloje.

**A Biharmegyei Gazdák Aru-
oó és Hitelintézetének oó
sertéshizlaldájában**

a mai naptól kezdve **kövér ser-
tések** naponként reggel 8 óráig
és délután 3-tól 5 óráig egyenként
is, a napi áron **kaphatók.**

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.**
100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes **izzólámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e-
célra épített nagy

csillár-raktárunkat

megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
ését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák száll-
ítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

Baross-utca 60. számu
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Bornymó zsákok.

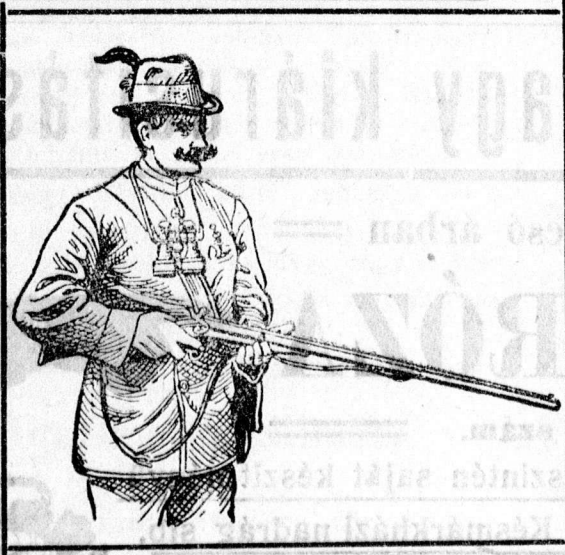
Ürmös ágyhoz
való cikkek a
legjutányosabban
o kaphatók. o

Mezey János és Társa cégnél
Szent László-tér.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

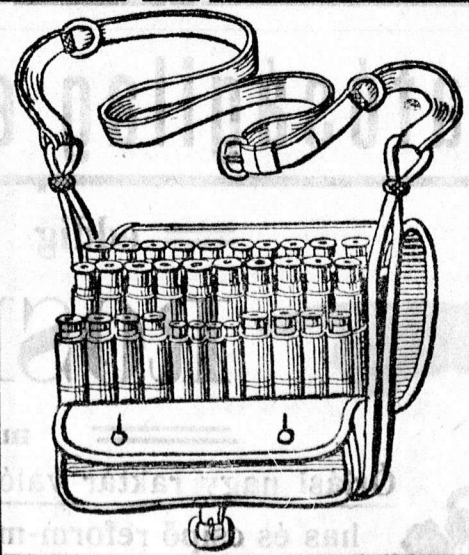
Telefon helyben és vidéken 390.

M. kir. lőpor áruda

Wöllersdorfi vadásztölté-
nyek egyedüli elárusítói.

Vadászati felszerelések,
vadászfegyverek.

Mindenemű és fajta fegyver töltények készen megtöltve nagy választékban.

1500 eb

Rendkívüli kiadás.

Nagyvárad, 1910. szeptember 24.

Szomb.

600

TISZÁNTUL

külön kiadása.

Vitálist agyonlőtték a saját lakásán.

A sárréti híres haramia: Vitális Imre holtan fekszik Berettyószentmártonban, a saját lakásán.

A többszörös rablógyilkos a csendőrgolyó terítette le.

A rablógyilkos három nap óta tartózkodik B.-Szentmárton környékén. A csendőr százados tegnap este szerzett róla értesülést, hogy Vitális Imre Berettyó-Ujfalu közelében tartózkodik. Azonnal üldözésére indult.

A csendőrök ma délelőtt lesbe állva Vitális Imre lakása körül tartózkodtak, pár órai várakozással a kerteken keresztül tényleg megérkezett a rablógyilkos, a csendőrök láttára a szobába menekült.

A csendőrök megadásra szólították fel Vitálist, aki válasz helyett a csendőrökre lőtt, a golyó nem talált, mire a csendőrök tüzeltek.

A csendőr golyó Vitális szívét járta keresztül s azonnali halált idézett elő.

Felelős szerkesztő Dr. Vucskics Gyula.

Szent László nyomda r-t. Nagyvárad

— Ára 2 fillér. —